

Foreldres rett til informasjon og deltakelse i saker om skolemiljø

Utdanningsdirektoratet har svart Fylkesmannen i Oslo og Akershus om hva slags rett en forelder med foreldreansvar, men ikke samværsrett, har til informasjon og deltakelse i saker om skolemiljø.

TOLKNINGSUTTALELSE | 06.12.2017

Gjelder

- Opplæringslova - § 9 A-4 Aktivitetsplikt for å sikre at elever har eit trygt og godt psykososialt skolemiljø

Vi viser til brev datert 21.09.2017 fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus. Fylkesmannen ønsker avklart hva slags rett en forelder med foreldreansvar, men ikke samværsrett, har til informasjon og deltakelse i saker om skolemiljø. Mer konkret ønsker Fylkesmannen at vi tar stilling til om foreldre med foreldreansvar har rett til å bli innkalt til tverrfaglige møter, evalueringsmøter o.l., og om han eller hun har rett til å være med å utarbeide tiltak i skolens aktivitetsplaner.

Foreldreansvaret gir rett til deltakelse og informasjon i skolemiljøsaker

Foreldrenes rettigheter er regulert flere steder i opplæringsloven (oppl.) og i forskrift til opplæringsloven (forskriften). Etter oppl. § 13-3d er både kommunen og fylkeskommunen pålagt å sørge for samarbeid mellom hjem og skole. Denne generelle bestemmelsen må ses i lys av formålsbestemmelsen i oppl. § 1-1 første ledd, som fremhever skole-hjemsamarbeidet. Dette samarbeidet er også omtalt i Læreplanverket for Kunnskapsløftet i prinsipper for opplæringen s. 5-6. Foreldresamarbeidet i grunnskolen og videregående opplæring er videre regulert i forskriften kapittel 20. Innholdet i foreldrenes rettigheter overfor skolen er

konkretisert nærmere i forskriften §§ 20-3 og 20-4.

Rettighetene som er skissert ovenfor har foreldrene i kraft av foreldreansvaret. Innholdet i foreldreansvaret er regulert i barneloven §§ 30 flg. Etter barneloven § 30 er foreldreansvaret todelt, hvilket innebærer en plikt til å ha omsorg for barnet og en rett til å bestemme for barnet i personlige forhold.

Spørsmålet er om en forelder har rett til informasjon og deltakelse i enkeltsaker om skolemiljø i kraft av foreldreansvaret, jf. barneloven § 30. Ordlyden i bestemmelsen regulerer ikke uttrykkelig retten til informasjon og deltakelse for foreldre med felles foreldreansvar i skolemiljøsaker. Innholdet i bestemmelsen er imidlertid fastlagt nærmere i departementets rundskriv F-036-98. Her heter det at:

«I tilfelle der foreldrene har felles foreldreansvar for barnet (kfr lov 8. april 1981 nr 47 om barn og foreldre, heretter kalt barneloven), **har også begge foreldrene rett til den samme informasjon om barnets skolegang fra skolens side** [...] En konsekvens av at begge foreldrene har rett til samme informasjon, blir at dersom den av foreldrene som barnet ikke bor hos, henvender seg til skolen og ber om å få informasjon direkte til seg selv, plikter skolen å imøtekomme det. Vedkommende forelder trenger heller ikke henvende seg til skolen i hvert enkelt tilfelle der han/hun ønsker informasjon. Det er tilstrekkelig at man helt generelt ber om å få det. Dersom skolen ikke får noen anmodning om å gi slik informasjon, trenger skolen heller ikke gi det på eget initiativ [vår utheving].» Også deltakelse på foreldremøter m.m. er omtalt i rundskrivet. For foreldre som har felles foreldreansvar, heter det at de «har samme rett til å delta på foreldremøter.»

Samlet synes rundskrivet å gi foreldre vidtgående rettigheter i kraft av foreldreansvaret til informasjon om barnets skolegang. Siden skolemiljøsaker er viktig for barnets trivsel og læring på skolen, er det en sentral del av foreldreansvaret at foreldrene gis rett til å ivareta barnets rettigheter gjennom blant annet informasjon og deltakelse på møter. På bakgrunn av dette mener vi at barneloven § 30 og rundskrivet gir en forelder med foreldreansvar rett til både informasjon om barnet sitt i saker om skolemiljø og til deltakelse i møter, herunder for eksempel tverrfaglige møter, evalueringsmøter, mv.

Særlig om rett til deltakelse i møtevirksomhet for å utarbeide aktivitetsplaner

I tråd med barneloven § 30 og rundskriv F-036-98 vil foreldre i kraft av foreldreansvaret kunne ha rett til å være med på møtevirksomhet for å finne egnede tiltak for barna sine i aktivitetsplaner etter oppl. § 9 A-4 sjette ledd. Vi understreker imidlertid at selv om en forelder med foreldreansvar har rett til å delta på et slikt møte, må hensynet til barnets beste være grunnleggende for skolen når skolen skal fastsette hvilke tiltak som kan sies å være egnet, jf. oppl. § 9 A-4 fjerde, femte og sjette ledd. Dersom forslagene til den ene foreldereren etter en konkret helhetsvurdering ikke ivaretar hensynet til barnets beste, vil ikke skolen kunne tillegge denne foreldrenes mening noen særlig vekt.

Vår referanse: 2017/6590

